

tolaziti, sveti križ bom vselej kraj sebe na mizo položil, kedar se zvečer spat vlečem, in ta-le križ bom v rokah držal, ko bom v smrtnih težavah Tvoje sodbe pričakoval, in ta-le križ bo z menoj v grobu počival. Daj mi, ljubi moj Zveličar, da bom svoj trden sklep, ki si mi ga vdihnil, tudi srečno dovršil!»

Ljubi Bog je sprejel ponudbo mladega duhovn. pastirja. Postlal njim je vso njihovo pot s trnjem, vodil jih je po prav strmih potih, pa jih je tudi krepčal. Večkrat jim je res srce krvavelo, če so videli, kako slabo se ljubemu Zveličarju in pa Njegovemu namestniku, katoliškemu duhovniku, ljubezen vrača, pa nikdar niso tožili, da je preveč, ampak rekli so mi o taki priložnosti: »Bog že ve, da sem dobro mislil; če tudi zdaj moja beseda na videz nič ne izda, bode pa Bog dal, da bo še pozneje kaj sadu iz nje prirastlo. Stari možje, ki že štejejo svojih sedemdeset let, spominjajo se še zdaj naukov svojih nekdanjih gospodov kateketov; tako mislim, da bode marsikateri moj nauk tudi še le takrat sad rodil, ko bom jaz že davno v črnem grobu počival».

Gospodarske stvari.

Nekaj o gnojenji in gnojilih.

Iz nič kmetovalec tudi ne more nič storiti. On samo prevaja tvarine, katere se v zemlji ali v zraku nahajajo, v druge, človeku več vredne, a novih ne zamore stvariti. Ako n. pr. redi živino, prevaja ceneje sestavine krmila v moč, v mleko in meso, kakor fabrikant prevaja surove tvarine n. pr. železo v vsakovrstne, celo dragocene izdelke. Prvotna surova tvarina so pa kmetovalcu snovi, katere se večinoma nahajajo v zemlji in katerih se rastlinstvo za brano poslužuje. Te najdemo potem v naših pridelkih. Vzemimo n. pr. krompir in ga preiščimo, kaj smo v njem zemlji odvzeli. Po profesor Wolff-ovi razdelbi imamo n. pr. v 1000 klg. gomoljev 750 kg. vode, 3-4 kg. dušca in 9-5 kg. pepela, v zeli pa 770 kg. vode, 4-9 kg. dušca in 19-7 kg. pepela. Pepel je neizgorivi del in obstoji v tem slučaju iz naslednjih kemičnih prvin, oziroma spojin: od gomoljev: 5-8 klg. kalija, 0-3 natrona, 0-3 kg. apna, 0-5 kg. magnezije, 1-6 kg. fosforove kisline, 0-6 kg. žveplene kisline, 0-2 kumenčeve kisline, 0-3 klg. klor; zelišča: 4-3 kg. kalija, 0-4 natrona, 6-4 apna, 3-3 magnezije, 1-6 fosforove kisline, 1-3 žveplene kisline, 0-9 kumenčeve kisline, 1-1 klg. klor; vkup: 10-1 klg. kalija, 0-7 natrona, 6-7 apna, 3-8 magnezije, 3-2 fosforove kisline, 1-9 žveplene kisline, 1-1 kumenčeve kisline, 1-4 klg. klor.

Vse te snovi toraj odtegnemo zemlji. Ako jih jej ne povrnemo, mora ona s časom obožati. Poskusi v malem, kjer se v destilovanju vodi raztopijo razne snovi in opazuje rast rastlin pri pomanjkanju te ali druge snovi, pokazali so, da potrebuje vsaka rastlina v prvi vrsti kalija, magnezije, fosfora in železa, razun tega pa še dušca in žvepla v raznih spojinah. Ako ena ali druga teh prvin zemlji manjka, tedaj je rast slabotna ali pa sploh ni mogoča. Kar nam pa ti poskusi v malem kažejo, to nam kaže narava v velikem. Kmetovalec mora toraj paziti, da daje to hranivo rastlinam v zemljo v pravem razmerju. Naše zemlje imajo pa manj ali več takih snovi že v sebi in večine prav za prav ni treba dodajati. Glavne pa, katere so za naše kulturne rastline najbolj potrebne in katerih se tudi največ pozabi, so pa dušec, kalij in fosforova kislina. Teh nam večinoma primanjkuje, te so že več ali manj zemlji izsesovane in to je tudi vzrok, da polje, vinogradi itd. nič več ne ro-

dijo, kakor nekdanj. In kaj čudo! Kam so pa prišle? — Premišljajmo malo! Mi imamo n. pr. majhno posestvo, govorimo tu samo o polji in travnikih. Na tem pridelujemo in odvzememo zemlji vsako leto n. pr. 19 hl. pšenice, 25 kg. kalija, 20 kg. fosforove kisline, 43 kg. dušca; 19 hl. ječmena 17 kg. kalija, 11 kg. fosforove kisline, 25 kg. dušca, 150 hl. krompirja 74 kg. kalija, 24 kg. fosforove kisline, 49 kg. dušca; skupaj 116 klg. kalija, 55 kg. fosforove kisline, 117 kg. dušca.

Ze s temi gori omenjenimi rastlinami smo odvzeli našim 3 ha. zemljišča 116 kg. kalija, 55 kg. fosforove kisline in 117 kg. dušca. Ker te pridelke prodamo, zato pa so nam te snovi popolnoma zgubljene. Moramo jih toraj zopet z gnojem povrniti zemlji. V ta namen hranimo živino in za to pridelujemo na 1 ha. zemlje 540 mtr. krme = 93 kg. kalija, 22 kg. fosforove kisline, 71 kg. dušca, na 1 ha. zemlje 230 friske detelje = 83 kg. kalija, 36 kg. fosforove kisline, 86 kg. dušca, na $1\frac{1}{2}$ ha. zemlje 180 pese = 120 kg. kalija, 36 kg. fosforove kisline, 86 kg. dušca, vkup 296 kg. kalija, 94 kg. fosforove kisline, 143 klg. dušca itd. ter ako to pokrmimo, dobimo okoli 450 m. gnoja, v katerem je 135 kg. dušca, 72 kg. fosforove kisline in 180 kg. kalija, kar je visoko in sicer z nastelo vred računeno. Nekoliko namreč izpade pri krmljenju, ako množino v gnoji in množino v krmi odštejemo, kar gre v meso, mleko itd. in kar tudi večinoma iz našega gospodarstva prodajemo.

S tem gnojem zamoremo, se ve, da vse snovi, katere smo v prvem oddelku polja odtegnili, zopet povrniti, toda kaj bomo pa drugemu delu dali, kateremu smo te snovi v krmi odvzeli? S tem si samo od drugega dela izposodimo, napravimo dolg, čegar obresti ga v kratkem vničijo, ako ga kmalu ne poplačamo. Kar se v detelji zastopanega dušca tiče, ni treba nam še tolikanj skrbeti, kajti detelja od tega še toliko ne izsesa, temuč ga še tako rekoč zemlji pomnoži, ker ima to dobro lastnost, kakor vse podobne zeli, da zamore tudi iz zraka dušec potegniti na-se. Za druge snovi moramo pa skrbeti. Na svetu se najmanjši prašek ne izgubi, tako tudi ne ta kapital naše zemlje. Ali kaj nam to pomaga, ko gre vendar-le iz našega posestva in se večinoma koplji po mestih, kjer nimamo nobene koristi. Mi imamo pa vsled tega vedno slabše obirate, žetve itd. Vsled tega bo pa še bolj! In pri tem pa še nekako malomarnost gledé na ravnanje z gnojem, gledé na izkoristenje zemlje! Kaj čudo toraj, da vsak kmetovalec čez slabe čase toži, ko svoj najboljši kapital tako nepremišljeno troši.

(Dalje prih.)

Sejmovi. Dne 6. februarja v Gorenjem Gradu in pri sv. Petru pod sv. Gorami. Dne 8. februarja na Dobrni, v Lipnici in v Vojniku. Dne 9. februarja v Konjicah in na Pištanjih.

Dopisi.

Iz Malenedelje. Naše »leposlovno bralno društvo pri Malenedelji« je imelo dne 10. januarja svoj redni občni zbor, kakor je to bilo razglašeno po časopisu in po na to navlaš tiskanih naznanilih. Navzlic gdemu vremenu, ker je snežilo celi dan gosto, da-si jedva videl par koračev naprej, sešlo se se vendar veliko število udov k zborovanju, katero se je pričelo ob 4 uri popoldne, v solškem poslopju. Po prijaznem pozdravu gospoda predsednika, poprijel je gospod društveni tajnik besedo, ter je jasno in temeljito dokazal korist bralnih društev. Povdarjal je, da narod, kateri ne čita, kateri nima svoje literature, je mrtev narod. Koristi, katere

imajo čitatelji dobrih knjig in časopisov so ogromne. Kmetovalec, kateri n. pr. čita dobre gospodarske časopise, kakor n. pr. »Slov. Gospodar«, »Kmetovalec«, »Novice« i. v. dr. si na podlagi pridobljenih navodov zna zdatno zboljšati svoje gospodarstvo. Kakor za vsakega, je tudi za kmeta velike važnosti, da je tudi v političnih rečeh dobro poučen, da ima lastno prepričanje, da zna v odločilnem trenutku razločiti svojega političnega sovražnika ali prijatelja. Po tem govoru, kateri je bil z živahnimi »živio-klici« prejet zapeli so nam Št. Jurjevski pevci par krasnih pesmic in potem pričela se je volitev novega odbora. Voljeni bili so ednoglasno vsi stari, izvzemši gospod Koserja, katerega nam usoda v kratkem vzame. Njegovo mesto prevzamejo č. g. župnik Ferd. Šostarič enoglasno voljeni. Po zborovanju izreče se vsem podpornim udom pristrēna zahvala. Zatem so se podali vsi udje z ogromno množico drugega ljudstva k prosti veselici k »Kozlovi Gerči«, kjer so nas Št. Jurjevski pevci prijetno očarali s svojimi izbornimi popevkami. Igrala se je tudi izvrstno igra »Kje je meja?« od prostih domačinov, da so zaslužili občno pohvalo. Končno nam naj bo še dovoljeno izreči pristrēno zahvalo gg. Jurjevskim pevcem in vrlim Kapelčanom, kateri so nas kljubu grdemu vremenu in slabemu potu blagovolili posejiti, ter delovati na to, da je veselica tako sijajno izpadla. Dalje izrekamo tudi najsrēnejšo zahvalo podpornim udom č. g. župniku Ferd. Šostariču, č. g. kaplanu Fr. Moravcu c. in kr. stotniku g. Plavcu, c. kr. zemljiščenemu knjigovodju, gospod Spindlerju, gospod dr. Filipiču, odvetniku in vsem drugim, kateri so naše društvo podpirati blagovolili, vedoč, da pomoč je povsod dobra, posebno pa pri narodnih podjetjih! Vsem skupaj: živili! »Junior«.

Iz Kapele pri Radgoni. (Zahvala.) Kanili smo dne 14. februarja prirediti veselico v našem društvu ali ona sedaj izostane. Za one, ki pristopijo v naše »bratno društvo« kot novi redni udje, znižala se je letnina, in to bi se ne bilo moglo zgoditi, ako ne bi imeli blagih dobrotnikov. Tako so nam darovali č. gg.: Jakob Vidovič, kaplan pri Sv. Rupertu, 3 fl., J. Bohanec, kaplan v Ljutomeru, 2 fl. 40 kr., P. Emeran Slander, administrator v Gornji Radgoni, 1 fl. in knjige in O. Ploj, c. kr. notar v Gornji Radgoni, 1 fl. Odbor »Družbe sv. Mohorja« poslal nam je lepo število knjig: ravnotako nas je obdaroval s knjigami gospod Franjo Žitek, veleposestnik na Moti. Za imenovane darove izrekamo blagim dobrotnikom pristrēno zahvalo.

Iz Pristove. (Spominek.) Nova bolezen ali influenza hoče se tudi v naš kraj, kjer smo dosedaj, hvala Bogu, večidel vsaki nalezljivi bolezni za vetrom bili, naseliti. V prvo izbrala si je moža, kateri je v kratkih dnevih nje povelju slusati moral, Jožefa Kos, v 53 letu njegove dobe, njega truplo smo izročili dne 19. jan. materi zemlji in ga k večnemu počitku spremili; bil je sploh ne samo čistan, marljiv kristjan, ampak on je več let v naši občini kot predstojnik vrlo gospodaril. Odkar je pa ta svoj stol sosedu izročil, veselil se je svojega poklica kot cerkveni kjučar do zadnje ure. Toraj bodi nam vsem njegovim prijateljem in znancem v najboljem spominu: bodi mu zemljica lahka!

Iz Čadrama. (Našemu društvu) za pozidanje nove farne cerkve smo v začetku pre. leta k naznanilu, da ima zdaj društvo že nad 16.000 gotovega premoženja, dodajali preroško nado, da bode, ako vsi društveniki svojo dolžnost storijo, društvo koncem leta imelo že 20.000 gotovine. Predstojništvo društva ni svojih rok križem držalo, ampak pri velikonočnem spraševanju in po kvaternih nedeljah se je domačinom priporočalo, naj bi svojo dolžnost društvu naproti po moči izpolnjevali. In ker se po pravilih tega društva odborniki njegovi vselej le za tri leta izvolijo in ono že zdaj osmo leto

obstoja, moral se je tisti v pre. letu vnovič po obnem zboru društvenikov izvoliti. K temu obnem zboru zbralo se je nekoliko nad 100 društvenikov, katerim g. predstojnik najprej zopet pred oči postavi potrebo nove večje farne cerkve. Kedar koli naši šolarji kakšno skupno pobožnost imajo, ni jih kam postaviti in ko je pred več leti preč. škofištvo vprašalo, bi-li ne kazalo vsako nedeljo in praznik otroke skupaj k božji službi voditi, se je ravno zavoljo premale tukajšnje cerkve moralo reči, da ne. Ako eni k rani, drugi k pozni božji službi pridejo, se razpoteknejo, kakor morejo; ako so pa vsi skupaj, nimajo prostora. Tudi po nedeljah v adventu in postu se to vidi, ko je taka gnječa, da se je bilo vselej kake nesreče bati. Omenilo se je, da je bila 5. rožnika tekočega leta v Gradci cerkev Jezusovega srca slovesno posvečena, katera stane nad 700.000 gld. in večino tega denarja so radovoljni darovi enakega društva, kakor je naše. Isti den bila je na Montmartru v Parizu po kardinal nadškofu Richard posvečena krasna cerkev, ki je 100 metrov dolga in 50 metrov široka — tudi prešv. srea Jezusovega. S kakošnim veseljem, da z navdušenjem se je vlagalo, vidi se iz tega, da so v kratkem nabrali 24 milijonov, čeravno so za cerkev do dne posvečenja potrebovali le 23 milijonov, in se spozna, da nijeden katoličan na Francoskem ni zaostal, temuč delali so vsi z veseljem in združenimi močmi nam v pomoč. Predstojnik društva še vpraša navzoče, imali kdo kaki nasvet staviti ali kako pritožbo zoper dosedanje gospodarstvo, a nihče ne spregovori besede v potrjenje, da so vsi zadovoljni z dosedanjim postopanjem. Po nasvetu g. predstojnika so se v odbor zopet izvolili: Gg. Fr. Jonke, Anton Kolar, Bl. Oblonšek, Jan. Hmetec, France Kos, Matija Kos in Jurij Leskovar. Namesto Jož. Lipuš izvoli se soglasno g. Bl. Kukovič, ki tudi tajništvo prevzame. Za svojega namestnika izvoli g. predstojnik zopet gosp. Irgovca in veleposestnika Fr. Jonke. Kljub temu prizadevanju predstojništva se nada do 20.000 fl. ni spolnila, ampak novega leta 1892 se je iz prižnice vernim naznanilo, da to naše društvo si je lani pridobilo 70 novih udov in šteje zdaj 1011 dobrotnikov, ki so enkrat ali večkrat več, kakor 52 kr. društvu darovali in 448 navadnih društvenikov, ki le 52 kr. na leto vlagajo. Društvo je sicer za dobrih 2000 gld. zopet napredovalo, pa le 190 domačinov je svoje doneske vložilo, ki znašajo 280 gld. To je pri vsej slabi letini vendar premalo, saj imamo tukih v fari, ki bi sami lahko več darovali in od tujih dobrotnikov smo dobili 491 gld., od društvenega predstojnika zopet 500 gld. in vplačanih 6 „ in 5 „, obresti 565 gld. 60 kr. in zadnjič so sporočila rajnih in ako nam tistih kaj voda ne odnese, ima zdaj društvo blizu 19.000 gld. in se nadjamo, da bo v dveh ali treh letih zamogla se stavba začeti, posebno ako bi vsi, ki naše razmere poznajo, nas hoteli blagovoljno podpirati po pregovoru: Kamen do kamena palača in Bog vrni stokrat vsem tujcem in domačinom, ki so do zdaj to storili! — Leta 1891 je bilo pri nas 75 rojenih, 38 moškega in 37 ženskega spola, med njimi 10 nezakonskih. Poročenih domačih svatov bilo je 19 parov, umrlo jih je 51.

Iz Vitanja. (Zdravje — posojilnica.) Med tem, ko čujemo, da po mnogih drugih krajih ljudje zelo bolehalo in umirajo, smemo pač Vitanjčani Bogu prav posebno hvaležni biti, da je pri nas zdravje zelo vgodno in povoljno. V tej veliki fari je pretečenega meseca januarja le ena oseba umrla, in sicer neka kmetica na porodu. — Naša posojilnica je imela pretečenega leta vsega denarnega prometa blizu 70.000 gld. Vlog je prejela 33.633 gld. 16 kr., posodila pa je 28.576 gld.